

Ο γάμος ως (μία συνεχής) πορεία ζωής για τον ουρανό

Οικοδομώντας και ενισχύοντας την σχέση του ζευγαριού¹

Στέφανου Χρ. Κουμαρόπουλου

Δρ. Θεολογίας

Η σημερινή κατάσταση

Ο γάμος είναι μία συνεχής δυναμική πορεία δύο ανθρώπων προς το μέλλον. Ο Θεός ευλογεί ώστε «έσονται οι δύο εις σάρκαν μίαν» (Γένεσις 2, 24 και Μάρκου 10, 8). Το έσονται σημαίνει να γίνουν ένα με τα χρόνια. Σήμερα όλα τα ζευγάρια, νέοι και μεγαλύτεροι, μελλοντύμφοι, παντρεμένοι και γονείς οφείλουμε να εμβαθύνουμε στις σχέσεις του ζευγαριού και στο θεσμό του γάμου. Να αγωνιστούμε και να παλέψουμε για τη σχέση μας και το γάμο μας. Να ανταλλάσσουμε απόψεις για το γάμο. Γιατί;

- Γιατί πολλοί νέοι σήμερα φοβούνται ακόμη και να κάνουν σχέση.
- Γιατί ζούμε στην εποχή της «ρευστής αγάπης»² και του ρευστού έρωτα, των ευκαιριακών και επιπόλαιων σχέσεων. Οι άνθρωποι καταναλώνουν τους ανθρώπους σαν να είναι αντικείμενα που

¹ Η ομιλία πραγματοποιήθηκε στις συναντήσεις ζευγαριών: Αγίας Βαρβάρας Αργυρουπόλεως στις 11-12-2022 και Κοιμήσεως Θεοτόκου Αλίμου στις 15-1-2023.

² Χριστιάνας Στυλιανού, [Ρευστή εποχή, ρευστή αγάπη: Ο άνθρωπος χωρίς μόνιμους, σταθερούς, διαρκείς κι ανθεκτικούς δεσμούς](#), Δημοσίευση στο www.olafaq.gr 29-11-2022. Με τον όρο «ρευστή αγάπη», ο κοινωνιολόγος Zygmunt Bauman περιγράφει την αδυναμία μας να δεσμευτούμε συναισθηματικά στην εποχή της κατανάλωσης και των συνεχών μεταβολών.

ξεθωριάζουν με τον χρόνο ή σαν να είναι **διαδικτυακά λινκ** που οδηγούν από τον ένα στον άλλο³.

- Γιατί είναι το μόνο σοβαρό πράγμα στη ζωή μας ο Γάμος και η οικογένεια, που δεν τα σπουδάζουμε καθόλου ενώ από αυτά εξαρτάται η ευτυχία μας αλλά και άλλων ανθρώπων.
- Γιατί περνάει κρίση ο γάμος αφού οι ελεύθερες συμβιώσεις, οι χωρισμοί και τα διαζύγια αυξάνονται.
- Γιατί χρειάζεται να βρούμε τρόπους επικοινωνίας και με τον σύντροφό μας αλλά και με τα παιδιά, τους εφήβους και τους νέους μας.
- Γιατί η συμβουλευτική πρόταση της Εκκλησίας μας για τον γάμο και την οικογένεια μπορεί να βοηθήσει τα σύγχρονα ζευγάρια.

Ομοιότητες της Ακολουθίας του μυστηρίου του Γάμου με την Ακολουθία της Θείας Λειτουργίας

Και τα δύο μυστήρια (της Θ. Λειτουργίας και του Ι. Μυστ. του Γάμου) αρχίζουν με το **«Ευλογημένη η Βασιλεία του Πατρός...»** ο προορισμός τους επομένως είναι η Βασιλεία του Θεού.

Σε μία όμορφη ευχή του γάμου παρακαλεί ο ιερέας (και όλοι εμείς που συμπροσευχόμαστε): **«Ο Θεός ο Θεός ημών, ο παραγενόμενος εν Κανά της Γαλιλαίας και τον εκείσε γάμον ευλογήσας, ευλόγησον τους δούλους σου τούτους του τη ση προνοία προς γάμου κοινωνίαν συναφθέντας... Πλήθυνον εν αγαθοίς την ζωή αυτών. Ανάλαβε τους στεφάνους αυτών εν τη Βασιλεία σου, ασπίλους και αμώμους και ανεπιβουλεύτους διατηρών αυτούς εις τους αιώνας των αιώνων»**. Αυτός είναι ο προορισμός του γάμου, η Βασιλεία του Θεού ή ο ουρανός κατά την ονομασία της Κυριακής Προσευχής, που δώσαμε και στον τίτλο της ομιλίας.

³ Δήμητρας Αθανασοπούλου [Ρευστός έρωτας στα χρόνια της ψυχρής οικειότητας](#), Δημοσίευση στην Εφημερίδα Συντακτών έντυπη έκδοση 8-1-2023.

Και τα δύο έχουν παρόμοιες ευχές για αυτούς που συμμετέχουν ενεργά. Στη Θεία Λειτουργία ακούγεται: «Χάρισαι δε ο Θεός... *Προκοπήν βίου και πίστεως και συνέσεως πνευματικής. Δος αυτοίς... και της επουρανίας σου βασιλείας αξιωθήναι*» (ευχή υπέρ των πιστών πριν τον Χερουβικό ύμνο). Στο γάμο λίγο σε ευχή λίγο πριν την απόλυση ο ιερέας διαβάζει: «*Η παναγία και ζωαρχική Τριάς... ευλογήσαι υμάς και παράσχοι υμίν μακροζωίαν, ευτεκνίαν προκοπήν βίου και πίστεως... αξιωθήναι δε και των επηγγελμένων αγαθών της απολαύσεως*».

Στην Θεία Λειτουργία έλεγε ο μακαριστός π. Μιχαήλ Καρδαμάκης δεν ξέρεις όταν μπεις πώς θα βγεις μεταμορφωμένος όταν τελειώσει. Μπορεί να ζήσεις με τέτοιο τρόπο την Θεία Λειτουργία, ώστε η θεία αλλοίωση να σε κυριέψει⁴. Έτσι και σε ένα γάμο και σε μία σχέση γάμου και οι δύο με την αγάπη αλλοιώνονται και δεν είναι οι ίδιοι.

Η προηγούμενη παρατήρηση οδηγεί και σε ένα ζητούμενο μέσα στο γάμο, στην αμοιβαία αλλοίωση, ώστε να γίνουν ένα. *Αν κάποιος θέλει να μην αλλάξει και να κρατηθεί ο ίδιος και να θέλει μόνο να αλλάξει τον άλλο και όχι τον ίδιο του τον εαυτό δεν είναι έτοιμος για γάμο. Στη σχέση του γάμου αλλάζεις δεν είσαι ο ίδιος αλλιώς ο γάμος αποτυγχάνει.*

Όπως έχει γράψει ο Ομότιμος Καθηγητής κ. Αλέξανδρος Σταυρόπουλος, (που έχει ασχοληθεί με την θεολογία του γάμου για πάνω από 55 χρόνια) ο Αγ. Ιωάννης ο Χρυσόστομος ονόμασε το γάμο *Εκκλησία μικρή και μυστήριο αγάπης*⁵. Ο γάμος είναι σύμβολο του μεγάλου μυστηρίου της Ενώσεως του Χριστού με την Εκκλησία.

⁴ Για τον μυστηριακό χαρακτήρα του γάμου βλ. Πρεσβ. Μιχαήλ Καρδαμάκη, Ο γάμος μυστήριο μέγα, Εκδ. Τήνος, Αθήνα 2004 (ιδιαίτερα στις σελίδες 103-156) και του ιδίου Αγάπη και Γάμος, Εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 1981 (ιδιαίτερα στις σελίδες 54-59).

⁵ [Αλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, Μυστηριον αγάπης – εκκλησία μικρά: ο γάμος εις την Ορθόδοξον Εκκλησίαν, Ανάπτυο από το Περ. «Κοινωνία», 1974 τ. 18, Μάρτιος–Απρίλιος σ. 112-119.](#) Για μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση στην Θεολογία του Γάμου προτείνουμε το βιβλίο του ιδίου, Ποιμαντική γάμου και οικογενείας, Εκδ. Αρμός, Αθήνα 2008, 179 σ.

Μάλιστα τολμάει να πει και αυτό ο Χρυσόστομος: «Όταν ως σύζυγοι συνέρχονται δεν παριστάνουν κάποια άψυχη εικόνα αλλά αποτελούν εικόνα του ίδιου του Θεού». Γι' αυτό και δίνει στην αγάπη του γάμου έναν μυστηριακό χαρακτήρα: «Δεν είναι ανθρώπινο κατασκεύασμα η ερωτική επιθυμία που αναπτύσσεται ανάμεσα στον άνδρα και τη γυναίκα που παντρεύονται αλλά ο Θεός φύτευσε την επιθυμία αυτή μέσα στην ανθρώπινη φύση»⁶.

Αγαπήσεις την σχέση σου, «ως σεαυτόν» και περισσότερο αν μπορείς

Στις ευχές του γάμο οι ιερείς μας εύχονται «Ομόνοιαν ψυχών και σωμάτων». Εμείς τι πρέπει να κάνουμε από την πλευρά μας γι αυτό; **Να κάνουμε τον άλλον ή την άλλη προτεραιότητα μας, να κάνουμε τη συζυγία μας προτεραιότητα ζωής.** Τι σημαίνει αυτό; Αυτά που θέλεις να σου κάνει ο άλλος να τα προσφέρεις πρώτος⁷. Να δείχνεις κατανόηση στα λάθη του άλλου. Να υποχωρείς κάποιες φορές και να ζητάς συγγνώμη παρόλο που φταις λιγότερο. Ο μακαριστός Μητροπολίτης Σισανίου και Σιατίστης Παύλος στα ζευγάρια που πάντρεψε έλεγε: «Παιδιά μου, σας εύχομαι να μάθετε στη ζωή σας να φταίτε πάντα και οι δυο μαζί. Γιατί αν πιστέψετε ότι φταίει μόνο ο άλλος, κάτι δεν πάει καλά μεταξύ σας»⁸.

Η πορεία του γάμου έχει δυσκολίες γι αυτό ας έχουμε υπόψη μας ότι: **«Δεν υπάρχουν τέλειοι σύζυγοι ούτε τέλειες σχέσεις, ούτε τέλειοι**

⁶ [Αλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, Γάμος και οικογένεια στον ιερό Χρυσόστομο, Εκδόσεις Ι.Μ. Φθιώτιδος, 2008, 32 σ., Σειρά Γάμου Κοινωνία.](#)

⁷ Ενδιαφέρουσα προσέγγιση του Δεκαλόγου για την συμβουλευτική του Γάμου προσφέρει και το βιβλίο του Τριαντάφυλλου Μπολτέτσου, *Ο Δεκάλογος, μια διαφορετική προσέγγιση*. Από τη διαθήκη των φωνηέντων στα σύμφωνα των διαθηκών. Σειρά Γάμου Κοινωνία 4, Λαμία 2016. Η κ. [Άννα Καπελέρη παρουσίασε το βιβλίο στην ιστοσελίδα Διαποίμανση.](#)

⁸ [Να φταίτε πάντα και οι δυο μαζί!](#) Από το βιβλίο του Μητροπ. Σισανίου και Σιατίστης Παύλου, *Για μια υγιή και ζωντανή οικογένεια*, Εκδ. Σχολής Γονέων Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου.

γάμοι... Υπάρχει το μοίρασμα και ο κοινός αγώνας. Μόνο αυτά υπάρχουν»⁹.

Παντρεύομαι σημαίνει δέχομαι τον άλλο όπως είναι γιατί τον αγαπάω γι' αυτό το μοναδικό που είναι στη ζωή μου. Το πρόσωπο που με βγάζει από την παγίδα του εγώ και με ανοίγει στην αγάπη, στο εμείς και τελικά στον Θεό. Γι αυτό είμαι έτοιμος να αγωνιστώ ενάντια στα θέλω, τον εγωισμό μου, αυτά που με βολεύουν, τις προτεραιότητές μου και να τα θυσιάσω όλα αυτά για το εμείς της συζυγίας.

Η σωστή επικοινωνία και η αλληλοκατανόηση στο ζευγάρι

Οι περισσότεροι όταν λέμε επικοινωνία στο ζευγάρι εννοούμε να μας ακούει ο άλλος και να μας δείχνει κατανόηση. Έχουμε μάθει όμως εμείς πρώτα να ακούμε προσεκτικά τον άλλο; Στο ζευγάρι για να έχουμε επικοινωνία χρειάζεται **ενσυναίσθητη ακρόαση** (empathy)¹⁰. Με την ψυχή στο βλέμμα να ακούμε τον άλλον. **Να αγαπάς τον άλλο σημαίνει να γίνεσαι κομμάτια για τον άλλο.** Αυτό που έκανε ο Χριστός για όλους μας (που έδωσε το σώμα του και το αίμα του). **Να τον αγκαλιάζεις και να τον νιώθεις, ακόμη και όταν δεν σου μιλάει. Να τον καταλαβαίνεις επειδή τον αγαπάς.** Όχι να τον κρίνεις με την ψυχρή λογική. Ακόμη χειρότερα είναι να θέλεις να τον κάνεις όπως είσαι εσύ, κατ' εικόνα σου. Γιατί δεν είσαι Θεός.

5

Ο γάμος και πώς ο άλλος να μην γίνει η κόλαση μας αλλά να γίνουμε ο ένας για τον άλλο ο παράδεισος του/της

Η παρακάτω διήγηση είναι διδακτική για το πώς μπορούν δύο άνθρωποι που ξεκινούν με έρωτα, με τις ευχές της Εκκλησίας, των

⁹ [Ελευθέριου Ελευθεριάδη, Δεν υπάρχουν τέλει σύζυγοι ούτε τέλει γονείς](https://e-psyxologos.gr) από τον ιστότοπο του συγγραφέα: <https://e-psyxologos.gr>

¹⁰ Για την ενσυναίσθητη ακρόαση βλ. άρθρο μου στον ιστότοπο του Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων Διεύθυνσης Δ/θμιας Εκπαίδευσης Δ' Αθήνας με τίτλο: **Δεξιότητες επικοινωνίας και συμβουλευτικής**. (Ευχαριστώ τον π. Ιωσήφ Ταγαράκη, συνεργάτη και στέλεχος του Σ.Σ.Ν. τότε για την ανάρτηση.)

συγγενών και φίλων τους να μετατρέπουν την κοινή ζωή τους σε κόλαση. Πώς μπορεί να γίνει αυτό; Εάν ο καθένας νοιάζεται για το πώς θα περνάει αυτός καλά, αδιαφορώντας για τον/την σύζυγό του.

Διηγήθηκαν για τον αββά Μακάριο τον μεγάλο ότι περπατώντας κάποια φορά στην έρημο, βρήκε παραπεταμένο πάνω στο χώμα ένα κρανίο νεκρού. Το κούνησε λίγο με το φοινικένιο ραβδί του λέγοντάς του: «Συ, ποιος είσαι; Αποκρίσου με». Το κρανίο του μίλησε και είπε: «Εγώ ήμουν αρχιερέας των ειδωλολατρών που παρέμειναν σ' αυτόν τον τόπο, κι εσύ είσαι ο αββάς Μακάριος που έχει μέσα σου το άγιο Πνεύμα. Όποια ώρα λοιπόν σπλαχνίζεσαι αυτούς που είναι στην κόλαση, παρηγορούνται λίγο». Τον ρωτάει ο αββάς Μακάριος: «Και τι λογής παρηγοριά έχουν;» Και απαντά το κρανίο: «Καθώς λοιπόν στεκόμαστε μέσα στη φωτιά από το κεφάλι ως τα πόδια, δεν είναι δυνατόν ο ένας να δει το πρόσωπο του άλλου, γιατί η ράχη του ενός είναι κολλημένη στη ράχη του άλλου. Όταν όμως προσεύχεσαι για μας, βλέπει εν μέρει ο ένας το πρόσωπο του άλλου...¹¹»

6

Η κόλαση είναι να είναι ο ένας δεμένος πλάτη με πλάτη. Δηλαδή, να είναι κλεισμένοι στον εαυτό τους και να μην βλέπουν μέσα από τα μάτια της αγάπης τον σύντροφό τους. Να αποστρέφονται ο ένας τον άλλο. Θυμηθείτε πώς κοιμούνται στον ίδιο κρεβάτι τα μαλωμένα ζευγάρια: πλάτη με πλάτη. Γι' αυτό πολύ σοφά κάποιοι πνευματικοί¹² συμβουλεύουν τους νεόνυμφους, κατά τη διάρκεια των δυσκολιών τους μέσα στον γάμο, πριν να ξαπλώσουν για ύπνο να συμφιλιώνονται. Να μην γυρνούν την πλάτη στον άλλο για κανένα λόγο.

Ας δούμε όμως μία άλλη παλιά ιστορία που θα μας δείξει πώς μπορούν οι σύζυγοι να γίνουν ο ένας για τον άλλο ο παράδεισός του.

¹¹ Απόσπασμα από το Μεγάλο Γεροντικό, μεταφρασμένο στη δημοτική (Κοζάνη Μάρτιος 2006)

¹² Είναι μία συμβουλή που έδωσε ο μακαριστός π. Μαρίνος Γεωργακόπουλος (μεταξύ άλλων σοφών παραινήσεων) σε κάποιο ζευγάρι που τον επισκέφθηκε για να του επιδώσει το προσκλητήριο του γάμου του.

Κάποτε ένας μαθητής ρώτησε τον δάσκαλο του:

– Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στον Παράδεισο και στην Κόλαση;
Ο δάσκαλος του απάντησε:

– Πολύ μικρή, ωστόσο έχει μεγάλες συνέπειες. Έλα θα σου δείξω την κόλαση ... μπήκαν σε ένα δωμάτιο, όπου μια ομάδα ανθρώπων καθόταν γύρω από μια τεράστια χύτρα γεμάτη ρύζι. Όλοι όμως έμοιαζαν απελπιστικά πεινασμένοι. Ο καθένας είχε από ένα παράξενο κουτάλι που το κρατούσε από την άκρη με προσοχή κι έφτανε ως τη χύτρα, κάθε κουτάλι, όμως, είχε τόσο μακρύ χερούλι που δεν μπορούσαν να το φέρουν στο στόμα του. Η πείνα και η ταλαιπωρία ήταν φοβερή.

– Έλα, είπε μετά ο δάσκαλος. Τώρα θα σε πάω στον παράδεισο. Μπήκαν σε ένα άλλο δωμάτιο, πανομοιότυπο με το πρώτο, υπήρχε η ίδια χύτρα ρυζιού, οι ίδιοι τύποι ανθρώπων και τα ίδια περίεργα κουτάλια. εκεί όμως όλοι έμοιαζαν πραγματικά ευτυχισμένοι.
– Δεν καταλαβαίνω, είπε ο μαθητής. Γιατί εδώ είναι όλοι ευτυχισμένοι, ενώ στο άλλο δωμάτιο είναι τόσο δυστυχισμένοι, τη στιγμή που όλα είναι ίδια και πανομοιότυπα;

Ο δάσκαλος χαμογέλασε και απάντησε:

– Εδώ έμαθαν να ταΐζουν ο ένας τον άλλον...¹³

Θα μπορούσαμε αυτή την ιστορία να την μεταφέρουμε στη ζωή των ζευγαριών μέσα στον γάμο. Κόλαση γίνεται η ζωή τους, όταν ο καθένας κοιτάζει μόνο τον εαυτό του, το δικό του πρόβλημα και τη δική του ικανοποίηση. Ζει στον κόσμο του. Και Παράδεισος γίνεται η κοινή ζωή τους όταν ο καθένας ενδιαφέρεται για τον άλλον, πώς θα τον αναπαύσει και θα τον ευχαριστήσει. Βάζει τον άλλον, την αγάπη του για τον άλλον/άλλη προτεραιότητά του. Έτσι, με αυτή την αμοιβαία φροντίδα, μένουν ευχαριστημένοι και χαίρονται τη συζυγία τους, όσα προβλήματα και αν εμφανίζονται στη ζωή τους.

¹³ Η ιστορία φαίνεται να είναι ένας παλιός κινέζικος θρύλος και αναφέρεται και από τον αμερικανό ψυχοθεραπευτή και συγγραφέα Ίρβιν Γιάλομ. Η δική μας παραπομπή από: <https://www.pemptousia.gr/2013/11/ti-ine-kolasi-ke-ti-paradisos>

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε μία λανθασμένη άποψη. Η Ορθόδοξη πνευματικότητα δεν ενδιαφέρεται μόνο για την άλλη ζωή αλλά και για να δώσει νόημα και να λύσει προβλήματα της καθημερινότητας. Η Ορθόδοξη Εκκλησία μέσω της παράδοσης της, της διδασκαλίας της, έχει πολλά να υποδείξει για τις σχέσεις των δύο φύλων. Γυναίκες και άνδρες είναι μοναδικά και ανεπανάληπτα πρόσωπα που έχουν κληθεί να γίνουν μέτοχοι της αιωνίου ζωής και να ζήσουν από το εδώ και τώρα του γάμου τους την Βασιλεία του Θεού¹⁴.

Οι μοναχικές υποσχέσεις και ο γάμος

Οι μοναχικές αρετές, -παρθενία, υπακοή, ακτημοσύνη και κοινοκτημοσύνη- εφαρμόζονται κατά κάποιο τρόπο και από τους παντρεμένους και τους οδηγούν στη σωστή συμβίωση, στο σωστό γάμο, στην σωστή οικογένεια¹⁵. Θα λέγαμε ότι είναι παράλληλοι οι δρόμοι που οδηγούν στην κατά Θεόν τελείωση.

1. Ο παντρεμένος αντί της παρθενίας υπόσχεται σωφροσύνη και πίστη συζυγική. Δεν παραβιάζει τους όρκους του με άλλους/άλλες.
2. Υπακοή κάνει ο κάθε σύζυγος στον άλλο και οι δύο στα παιδιά τους. Δεν κάνει ο καθένας του κεφαλιού του. Δεν κάνουν το θέλημά τους ούτε αυτά μόνο που τους αρέσουν. Δεν έχουν προσωπική ζωή, προσωπικό χρόνο, προσωπικές μόνο επιλογές. Όλοι κάνουν υπακοή σε όλους.
3. Τέλος οι παντρεμένοι έχουν ακτημοσύνη και κοινοκτημοσύνη. Τίποτε δικό τους δεν είναι ατομικό τους και ουσιαστικά είναι σαν να μην το κατέχουν αφού το μοιράζονται με όλα τα μέλη της οικογένειάς τους.

¹⁴ Αλέξανδρου Μ. Σταυρόπουλου και Στέφανου Χρ. Κουμαρόπουλου, *Η Συμβουλευτική Ποιμαντική Ψυχολογία και η ισοτιμία των δύο φύλων στην Παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας*, Περ. «Εφημέριος», τεύχος 10, Νοέμβριος 2004, σελ. 15-17.

¹⁵ Αλέξανδρου Μ. Σταυρόπουλου *Γάμος και οικογένεια. Πρότυπα και παρομοιώσεις στην Ορθόδοξη Παράδοση*, Περ. Εφημέριος 1998, σ. 120-121, 136-137.

Η τέλεια αγάπη στη σχέση και η πυξίδα μας

Η Εκκλησία εύχεται να παρασχεθεί στο ζευγάρι «αγάπη τελεία». Πώς όμως θα κατορθωθεί αυτό να ζήσουν δηλαδή οι νεόνυμφοι το «μυστήριο της αγάπης τους»; *Ο Ύμνος της αγάπης του Απ. Παύλου¹⁶, παρόλο που δεν γράφτηκε γι αυτό το λόγο, μας δείχνει πότε ένας έρωτας ενός ή και των δύο από το ζευγάρι φτάνει στην αγάπη και την ολοκλήρωσή του:*

«Εκείνος που έχει αγάπη είναι μεγαλόψυχος, ανεκτικός και με πλατιά καρδιά. Γίνεται ευεργετικός και ωφέλιμος. Εκείνος που αγαπά δεν ζηλεύει, δεν φέρεται με αλαζονεία και αυθάδεια. Δεν φουσκώνει από οίηση και υπερηφάνεια. Δεν κάνει τίποτε άσχημο, δεν ζητά τα δικά του συμφέροντα, δεν ερεθίζεται από θυμό και οργή, δεν σκέπτεται ποτέ κακό εναντίον του άλλου, ούτε λογαριάζει το κακό που έπαθε από αυτόν... Σκεπάζει όλες τις ελλείψεις του άλλου και δεν τον διαπομπεύει γι αυτές. Έχει πάντα τον καλό λογισμό σε όλα γι' αυτόν που αγαπά. Κι όταν βρίσκεται μπροστά σε παρεκτροπές του άλλου, ελπίζει ότι απ' όλες αυτές θα διορθωθεί. Πάντα και σε όλα δείχνει υπομονή στον άλλο. Η αγάπη αγωνίζεται πνευματικά να είναι παντοτινή, να μην ξεπέφτει και ξεθωριάζει αλλά να μένει πάντοτε αληθινή και δυνατή ακόμη και μετά το θάνατό¹⁷».

Η αγάπη όπως περιγράφεται παραπάνω είναι η πυξίδα των ζευγαριών για την ολοκληρωμένη, την ουσιαστική σχέση του ζευγαριού. Δεν αρκεί μόνο ο έρωτας. Ασφαλώς είναι κυρίαρχος και

¹⁶ *Α' Κορ. 13,4-8*. Το απόσπασμα που παρατίθεται είναι από την ερμηνεία Παν. Τρεμπέλα μετ. στην νεοελληνική. Σε κάποια σημεία χρησιμοποιήθηκε η μετάφραση από την Έκδ. Αποστολ. Διακονίας 2004.

¹⁷ Το τελευταίο για την αγάπη που είναι δυνατόν να ξεπεράσει το θάνατο θυμίζει τους στίχους του ποιήματος του Δαβίδ Άσμα Ασμάτων:

«Σφράγισε μ' εμένα την καρδιά σου.

Βάλε με και στο μπράτσο σου σαν βούλα.

Είναι δυνατή σαν θάνατος η αγάπη.

Κι αχόρταγος ο πόθος σαν τον Άδη.

Σπίθες φωτιάς τριγύρω απ' την αγάπη.

Κι η ίδια η αγάπη είναι φλόγα. Με το νερό δε σβήνεται η αγάπη.

Και δεν μπορούν ποτάμια να την πνίξουν». (Άσμα Ασμάτων σε μεταγραφή).

πρωταρχικός. Χρειάζεται όμως με τη βοήθεια του Θεού να μετεξελιχθεί με το χρόνο. Στην πορεία αυτή είναι πολύ σημαντική η συμβολή του καλού και διακριτικού πνευματικού.

Ο φόβος και αγάπη στη ζωή των ζευγαριών¹⁸

Μετά φόβου Θεού πίστεως και αγάπης όπως στην Θεία Ευχαριστία πρέπει να ζούμε την συζυγία μας. Φόβος όμως όχι για λεκτική ή σωματική βία. Φόβος και ανησυχία μήπως χάσουμε την εύνοια του αγαπημένου/νης, που δεν πρέπει να τη θεωρούμε πάντα δεδομένη. Φόβος και μέριμνα επίσης μήπως κι εγώ χάσω τον πρώτο ενθουσιασμό για τον/την αγαπημένο/νη.

Παρακάτω διδακτική είναι η επισήμανση της μακαριστής Γαλάτειας Σουρέλη σε ομιλία της με τίτλο: «*Την αγάπην σου την πρώτην αφήκας*»¹⁹. Αναφερόταν σε αυτήν ακριβώς την αγάπη των συζύγων μέσα στο γάμο, που κάποιες φορές αφήνεται να ατονήσει.

10

Το Θεόπνευστο Βιβλίο της Αποκαλύψεως του Ιωάννου, αρχίζει με κάποιες σύντομες επιστολές, τις οποίες το Άγιο Πνεύμα, δια του Ιωάννου του Θεολόγου, αποστέλλει προς τους «Αγγέλους», δηλαδή τους Επισκόπους, των πρώτων επτά Εκκλησιών. Στην επιστολή προς τον «Άγγελον»-Επίσκοπο Εφέσου, αρχικά τον επαινεί για την αξιόλογη ποιμαντική του δράση, κατόπιν όμως, του εκφράζει και ένα παράπονό του. Ποιό; «Ότι, την αγάπην σου την πρώτην αφήκας».

Αυτό, το συγκεκριμένο αγιογραφικό χωρίο, πρέπει όλους μας, να μας προβληματίσει και να γίνει αφορμή, ώστε να γίνουμε περισσότερο προσεκτικοί και στον γάμο μας. *Μια αγάπη, που ίσως, για πολλούς και διαφόρους λόγους, ή έχει ατονήσει ή -αυτό είναι το συνηθέστερο- έχει*

¹⁸ Βλ. Αλέξανδρου Μ Σταυρόπουλου, [Φόβος καὶ ἀγάπη στὴ ζωὴ τῶν φύλων](#), Περ. «Εφημέριος» 1999, τευχ. 1, σ. 18-21.

¹⁹ [Σχολή Γονέων Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κατερίνης, αρχείο ήχου ομιλίας Γαλάτειας Σουρέλη Γρηγοριάδου.](#)

υποκατασταθεί με την προσήλωση και το δόσιμό μας σε πολλές και καθημερινές μέριμνές μας, κατά πάντα θεάρεστες και επιβεβλημένες.

Αυτό τον φόβο συμμερίζεται και ο Άγιος Νεκτάριος, όταν ερμηνεύει τον τελευταίο στίχο από το αποστολικό ανάγνωσμα της Ακολουθίας του Γάμου (Εφεσίους 5, 33). Γράφει χαρακτηριστικά ότι οφείλουμε να το ερμηνεύουμε το χωρίο με σημασία του ιερού φόβου, που η σωστή μετάφραση του είναι ο σεβασμός. Όπως ο αγιασμένος πιστός φοβάται μήπως λυπήσει τον Θεό, έτσι και η σύζυγος, μήπως δεν ανταποκριθεί στην αγάπη του συζύγου της²⁰.

Μια πρόσθετη αναφορά ακόμη στο σημείο αυτό για το αποστολικό ανάγνωσμα της Ακολουθίας του Γάμου. Από την γυναίκα ζητάει ο Απόστολος Παύλος να σέβεται τον άντρα της και από τον άντρα να αγαπάει τη γυναίκα του όπως Χριστός την Εκκλησία (για την οποία έχυσε το αίμα Του). Ο Χριστός είναι διάκονος, ο υπηρέτης και ο άντρας πρέπει να είναι μιμητής Χριστού. Έλεγε και ο Άγιος Παΐσιος σχολιάζοντας αυτό το χωρίο: «Η γυναίκα πρέπει... να σέβεται τον άνδρα και ο άνδρας να αγαπάει τη γυναίκα, μέσα στην αγάπη είναι ο σεβασμός. Μέσα στον σεβασμό είναι η αγάπη. Αυτό το οποίο αγαπώ το σέβομαι κιόλας... ένα πράγμα είναι και τα δύο»²¹.

11

Για να ευτυχήσει ο γάμος

Για να ευτυχήσει, όμως ο γάμος θέλει... δουλειά πολλή και από τους δύο, συνεχώς και αδιαλείπτως. Η σχέση, είναι όπως ένας όμορφος κήπος. Θέλει την συνεχή έγνοιά μας για να καλλιεργηθεί και να ανθίσει.

Είναι λάθος να θεωρεί κάποιος στο ζευγάρι ότι με την γέννηση του παιδιού ή των παιδιών ολοκληρώθηκε ο γάμος και να βάζει τη σχέση σε δεύτερη μοίρα. Άλλωστε η τεκνογονία δεν είναι ο πρώτιστος σκοπός

²⁰ Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως, Η δε γυνή ίνα φοβήται τον άνδρα, Τις η αληθής ερμηνεία, Περ. «Ο Εφημέριος», Φεβρ. 1988, σ. 42-43.

²¹ Γέροντος Παΐσιου Αγιορείτου Λόγοι Δ', Οικογενειακή ζωή, Εκδ. Ι. Ησυχαστηρίου Αγ. Ιωάννου Θεολόγου, Σουρωτή Θεσσαλονίκης, 2002, σ. 42.

του γάμου. Σκοπός μας είναι μέσα από τον γάμο, με τον άλλο/άλλη να πορευτούμε μαζί προς τον ουρανό, χωρίς να παραμελούμε τα επίγεια, δηλαδή τον ψυχοσωματικό δεσμό μέσα στη σχέση μας. Ας αφουγκραστούμε μέσα από το παρακάτω κείμενο την αγωνία για τον γάμο ενός σύγχρονου ποιμένα²²:

«Παντρεύτηκες, έκανες παιδιά, ολοκλήρωσες αυτό το «συννεφάκι» που σου «πιπίλαγε» η κοινωνία και τώρα έχεις τον άνθρωπό σου παραπεταμένο. Έδεσες τον «γάϊδαρο» και τώρα αφού τον έχεις «σιγουράκι» τον αγνοείς και τον έχεις στην άκρη. «Έφυγαν τα «μέλια» πάτερ!» μας λες, πλέον είστε συγκάτοικοι και ο καθένας ζει στον κόσμο του. Η σεξουαλικότητα έχει μπει στο ντουλάπι, ο ερωτισμός απλά εξαφανίστηκε, η τρυφερότητα έχει πάει περίπατο και πλέον είστε εργαζόμενοι σε μια εταιρεία «οικογένεια Α.Ε». Το μυαλό στα παιδιά και η συζυγία στα «σκουπίδια».

Μετά κάνεις μετάνοιες, σταυρούς, αγιασμούς και ευχέλαια και απορείς γιατί μέσα σου νιώθεις ένα κενό, ένα τίποτα. Θέλεις να αγαπήσεις τον Χριστό ενώ έχεις στην άκρη τον άνθρωπο που παντρεύτηκες μέσα στην Εκκλησία! Μήπως τελικά παντρεύτηκες τον λάθος άνθρωπο για τους λάθος λόγους; Μήπως τελικά η μανία σου ήταν η τεκνογονία και «χρησιμοποίησες» τη συζυγία γι' αυτόν τον λόγο; «Εγώ πάτερ μου παντρεύτηκα για να κάνω παιδιά με αυτόν. Αφού τα έκανα κι έγινα μάνα δεν με νοιάζει κάτι άλλο». Και μετά ζητάς να μπεις κάτω από πετραχείλι για να λάβεις συγχώρεση. Τα παιδιά για σένα ήταν αποτέλεσμα της αγάπης ή αίτιο για τον γάμο;

Μετά σου φοράει ο/η σύζυγος το «κέρατο» με τη συνάδερφο στη δουλειά κι έρχεσαι στους παπάδες και ζητάς αγιασμούς διότι ο γάμος κατέρρευσε, διότι άνοιξες την πόρτα στον πειρασμό να ρίξει το δηλητήριο. Ωραία και ευλογημένα τα παιδιά αλλά κάποια στιγμή θα φύγουν και θα μείνετε οι δυο σας.

²² π. Σπυρίδωνος Σκουτή, [Το κλειδί είναι να τρελαίνεται ο ένας για τον άλλον !](https://euxh.gr) από τον ιστότοπο: <https://euxh.gr>

Μη σταματάς να ερωτεύεσαι τον άλλον καθημερινά, ξανά και ξανά, είτε είσαι 20, είτε 40, είτε 60. Να κάνετε έρωτα σαν την πρώτη νύχτα του γάμου, να μιλάτε τρυφερά, να κάνετε εκπλήξεις και να γίνεστε σαν τα παιδιά! Να βγαίνετε βόλτα και να φτιάχνετε τον εαυτό σας σαν να πηγαίνατε το πρώτο ραντεβού! Να σας βλέπει ο άνθρωπός σας και να του πέφτουν τα σαγόνια!

Να χαμογελάτε συχνά και να αναπτύσσετε την προσωπικότητά σας. Να σέβεστε το σώμα σας και να γουστάρετε ο ένας τον άλλον. Όπως μεγαλώνετε το παιδί σας από βρέφος, έτσι να φέρεστε και στον γάμο σας με τρυφερότητα, αγάπη και εγρήγορση. Να κάνετε προσευχή όχι τυπικά, αλλά ουσιαστικά. Να νιώθετε ΕΝΑ ! Ενώπιον του Κυρίου! Ο γάμος είναι Μυστήριο μέγα και εργαστήριο αγιότητας. Θέλει δουλειά, αλλιώς θα σας κάνουν οι δαίμονες μαριονέτες. Στώμεν Καλώς» αγαπητοί σύζυγοι !»

Από το προηγούμενο εκτενές κείμενο (το οποίο παρέθεσα ολόκληρο για να μην αλλοιωθεί ο χαρακτήρας του) σημειώνω τα τελευταία λόγια που θεωρώ ιδιαίτερος χρήσιμα: Μην σταματάμε να ερωτευόμαστε τον άλλον καθημερινά. Όπως μεγαλώνουμε το παιδί μας οφείλουμε να φερόμαστε με τρυφερότητα αγάπη και εγρήγορση στο γάμο μας.

Η σημασία της τρυφερότητας των λόγων μέσα στη σχέση

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ο Θεολόγος και σύμβουλος των γάμων. Σε ένα εμπνευσμένο κείμενό του συμβουλεύει έναν νεαρό νιόπαντρο της εποχής του για έναν υπέροχο δρόμο συζυγικής ζωής. Ας τον ακούσουμε γιατί είναι εξαιρετικές, καίριες και ωφέλιμες οι νουθεσίες του:

... Ἐγὼ ἀπὸ ὅλα, τῇ δικῇ σου ἀγάπῃ προτιμῶ καὶ τίποτε δὲν μοῦ εἶναι τόσο βασανιστικὸ ἢ δυσάρεστο, ὅσο τὸ νὰ βρεθῶ κάποτε σὲ διάσταση μαζὶ σου. Κι ἂν ὅλα χρειασθεῖνὰ τὰ χάσω, ...κι ἂν στοὺς ἔσχατους βρεθῶ κινδύνους, ὅτιδῆποτε κι ἂν πάθω, ὅλα μοῦ εἶναι ἀνεκτὰ κι ὑποφερτά, ὅσο ἐσύ μοῦ εἶσαι καλά. Καὶ τὰ παιδιά, τότε μοῦ εἶναι περιπόθητα, ἐφ' ὅσον ἐσύ μᾶς συμπαθεῖς... Ἴσως κάποτε σοῦ πεῖ: Ποτὲ ὡς τώρα δὲν ξόδεψα ἀπὸ τὰ δικά σου, ἔχω ἀκόμῃ τὰ δικά μου, πού μου 'δωσαν οἱ γονεῖς μου. Τότε πές της: Τί λές καλὴ μου; Ἐχεις ἀκόμῃ τὰ δικά σου; Ποιὰ λέξη μπορεῖ νὰ 'ναι χειρότερη ἀπὸ αὐτή; Σῶμα δὲν ἔχεις πιά δικό σου κι ἔχεις χρήματα; Δὲν εἴμαστε δύο σῶματα μετὰ τὸ γάμο, ἀλλὰ γίναμε ἓνα. Δὲν ἔχουμε δύο περιουσίες, ἀλλὰ μία... Ὅλα δικά σου εἶναι, κι ἐγὼ δικός σου εἶμαι, κορίτσι μου. Αὐτὸ μὲ συμβουλεύει ὁ Παῦλος λέγοντας ὅτι ὁ ἄνδρας δὲν ἐξουσιάζει τὸ σῶμα του, ἀλλὰ ἡ γυναῖκα. Κι ἂν δὲν ἔχω ἐγὼ ἐξουσία στὸ σῶμα μου, ἀλλὰ ἐσύ, πόσο μᾶλλον δικά σου εἶναι τὰ χρήματα... Ποτὲ νὰ μὴν τῆς μιᾶς μὲ πεζὸ τρόπο, ἀλλὰ μὲ φιλοφροσύνη, μὲ τιμὴ, μὲ ἀγάπη πολλή. Νὰ τὴν τιμᾶς, καὶ δὲ θὰ βρεθεῖ στὴν ἀνάγκη νὰ ζητήσῃ τὴν τιμὴ ἀπὸ ἄλλους... Νὰ τὴν προτιμᾶς ἀπὸ ὅλους γιὰ ὅλα, γιὰ τὴν ὁμορφιά, γιὰ τὴ σωφροσύνη της, καὶ νὰ τὴν ἐγκωμιάζεις. Νὰ κάνεις φανερὸ ὅτι σ' ἀρέσει ἡ συντροφιά της κι ὅτι προτιμᾶς νὰ μένεις στὸ σπίτι γιὰ νά'σαι μαζὶ της ἀπὸ τὸ νὰ βγαίνεις στὴν ἀγορά. Αὐτὸ ὅλους τοὺς φίλους νὰ τὴν προτιμᾶς, καὶ ἀπὸ τὰ παιδιά πού σοῦ χάρισε, κι αὐτὰ ἐξαιτίας της νὰ τὰ ἀγαπᾶς» (Εἰς Ἐφεσίους, Ὁμιλία 20).

²³ [Ἐνας υπέροχος δρόμος](#), με εισαγωγή Α.Μ. Σταυρόπουλου το κείμενο Ἰωάννου του Χρυσοστόμου σε μετάφραση Παναγιώτῃ Νέλλῃ, Ζῶν Θεούμενον, Ἐκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 1992-3, σ. 85. Ἐχει δημοσιευτεῖ στον ιστότοπο: Διαποίμανση.

Ο Άγιος Παΐσιος και οι συμβουλές του για τον γάμο

Από τους πιο έμπειρους στον χώρο της Ορθόδοξης συμβουλευτικής του γάμου και της οικογένειας υπήρξε και ο Άγιος Παΐσιος ο Αγιορείτης. Βοήθησε πολλούς οικογενειάρχες και έχει περιγράψει με πολύ όμορφα λόγια και κολακευτικά λόγια το γάμο και την οικογενειακή ζωή. Λόγοι του συγκροτούν έναν τόμο με τίτλο Οικογενειακή ζωή από την σειρά Γέροντος Παϊσίου Λόγοι που είναι Έκδοση του Ι. Ησυχαστηρίου Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος, Σουρωτής Θεσσαλονίκης. Το συνιστώ ένθερμα ως πνευματικό εντρύφημα για εγγάμους, μικρούς και μεγάλους ακόμη και μελλόνυμφους.

Θα επιλέξω να σας διαβάσω τρία αποσπάσματα, αν και υπάρχουν και πάρα πολλά άλλα, πολύ χρήσιμα:

- Γέροντα τι ενώνει περισσότερο τον άνδρα με την γυναίκα;
- Η ευγνωμοσύνη. Ο ένας να αγαπάει τον άλλον γι' αυτό που του χαρίζει... *Για να ζήσουν αρμονικά χρειάζεται να βάλουν εξ αρχής ως θεμέλιο ζωής την ακριβή αγάπη, που βρίσκεται μέσα στην πνευματική αρχοντιά... Αν υπάρχει αγάπη, θυσία, πάντα έρχεται ο ένας στην θέση του άλλου, τον καταλαβαίνει, τον πονάει». Και όταν παίρνει κανείς τον πλησίον του στην πονεμένη του καρδιά, παίρνει μέσα τον Χριστό, ο Οποίος τον γεμίζει και πάλι με την ανέκφραστη αγαλλίασή του»²⁴.*

Στο πρώτο απόσπασμα ο Άγιος μιλάει για την αγαπημένη του αρετή την *πνευματική αρχοντιά* ως εφόδιο και για την έγγαμη ζωή. Τονίζει την ενσυναίσθηση, το «empathy» που λένε η ψυχολόγοι, ως απαραίτητη προϋπόθεση για τον αρμονικό γάμο. Να μπαίνει ο ένας στα παπούτσια του άλλου, να τον καταλαβαίνει, να τον συμπονάει.

²⁴ Γέροντος Παϊσίου Αγιορείτου Λόγοι Δ', Οικογενειακή ζωή, Εκδ. Ι. Ησυχαστηρίου Αγ. Ιωάννου Θεολόγου, Σουρωτή Θεσσαλονίκης, 2002, σ. 43-44.

Στο αμέσως επόμενο φαίνεται ο Άγιος να δίνει σοφές συμβουλές για τη υπέρβαση από τα σύγχρονα ζευγάρια κάποιων δυσκολιών στη συμβίωσή τους:

- Γέροντα, πώς πρέπει να είναι το ανδρόγυννο μεταξύ τους;
- Να έχουν **την καλή φαγωμάρα μεταξύ τους**. Δηλαδή να προσπαθεί ο καθένας να παίρνει με χαρά τα βάρη πάνω του, και να ξεκουράζει τον άλλο. Να κουβαλήσει αυτός τα ψώνια για να ξεκουράσει τον άλλο, να κάνει το χατίρι του άλλου για να τον ικανοποιήσει, **χαρά να γίνεται η ανάπαυση του άλλου**²⁵.

Οι λογισμοί δεν είναι μόνο εχθροί της πνευματικής ζωής. Δυστυχώς πολύ συχνά επιφυλάσσουν άσχημα «παιχνίδια» και στην σχέση του ζευγαριού. Χρειάζονται να αντιμετωπιστούν εγκαίρως με τη βοήθεια ενός διακριτικού πνευματικού ή και ενός σοφού συμβούλου. Το παρακάτω περιστατικό μας δείχνει τον τρόπο:

16

Τὸ «φταίξιμο» καὶ τὸ «δίκαιο» τῶν συζύγων

Ἐχω παρατηρήσει ὅτι μερικοὶ Πνευματικοὶ λένε στοὺς ἄνδρες πὺν ἔχουν προβλήματα μὲ τὶς γυναῖκες τους: «Κάνε ὑπομονή, αὐτὸς εἶναι ὁ σταυρὸς σου. Τί νὰ κάνουμε; Θὰ ἔχης μισθὸ ἀπὸ τὸν Θεό». Πᾶνε μετὰ οἱ γυναῖκες καὶ λένε καὶ σ' αὐτές: «Κάνε ὑπομονή, γιὰ νὰ ἔχης μισθὸ ἀπὸ τὸν Θεό». Δηλαδή μπορεῖ νὰ φταῖνε καὶ οἱ δύο καὶ νὰ λήη καὶ στοὺς δύο ὁ Πνευματικός: «Κάνε ὑπομονή». Ἡ μπορεῖ νὰ φταίη ὁ ἕνας καὶ νὰ τοῦ λήη ὁ Πνευματικός: «Κάνε ὑπομονή». Ὅποτε αὐτὸς πὺν φταίει ἀναπαύει τὸν λογισμό του ὅτι ἀνέχεται τὸν ἄλλον, ἐνῶ κάθε μέρα τὸν σκάζει.

Μιὰ φορὰ ἦρθε στὸ Καλύβι κάποιος καὶ μοῦ εἶπε ὅτι εἶχε προβλήματα μὲ τὴν γυναῖκα του. Πήγαιναν γιὰ χωρισμό. Δὲν ἤθελε νὰ δῇ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ἦταν καὶ οἱ δύο δάσκαλοι, εἶχαν καὶ δύο παιδάκια. Δὲν ἔτρωγαν ποτὲ στὸ σπίτι. Σὲ ἄλλο ἐστιατόριο ἔτρωγε ὁ ἕνας μετὰ τὸ

²⁵ [Αθανασίου Ρακοβαλή, Ο ὁσῖος Παῖσιος γιὰ τὸ γάμο καὶ τὴν οικογενειακὴ ζωὴ](#), ἀπὸ τὸν ιστότοπο τῆς Πεμπτουσίας.

σχολεῖο, σὲ ἄλλο ὁ ἄλλος, καὶ ἀγόραζαν καὶ κάτι σάντουϊτς, γιὰ νὰ φᾶνε τὰ παιδιά. Τὰ καημένα, ὅταν οἱ γονεῖς γύριζαν στὸ σπίτι, πήγαιναν καὶ ἔψαχναν στὶς τσέπες καὶ στὶς τσάντες τους, γιὰ νὰ δοῦν τί τοὺς ἔφεραν ἀπ' ἔξω νὰ φᾶνε. Περνοῦσαν μεγάλο δράμα! Αὐτὸς ἔκανε καὶ τὸν ψάλτη. Σὲ ἄλλη ἐκκλησία πήγαινε ἡ γυναίκα του, σὲ ἄλλη ἔψαλλε αὐτός. Τόσο πολὺ! «Τί νὰ κάνω, Πάτερ, μοῦ λέει, σηκώνω μεγάλο σταυρό, πολὺ μεγάλο. Κάθε μέρα ἔχουμε φασαρίες στὸ σπίτι».

«Πῆγες στὸν Πνευματικό;», τὸν ρωτάω. «Ναί, πῆγα, μοῦ λέει, καὶ μοῦ εἶπε: "Υπομονὴ νὰ κάνης· σηκώνεις μεγάλο σταυρό"». «Γιὰ νὰ δῶ, τοῦ λέω, ποιὸς σηκώνει μεγάλο σταυρό. Νὰ πάρουμε τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ὅταν παντρευτήκατε, μαλώνατε ἔτσι;». «Ὁχι, μοῦ λέει. Ὅκτῳ χρόνια ἡμασταν πολὺ ἀγαπημένοι. Λάτρευα τὴν γυναίκα μου περισσότερο ἀπὸ τὸν Θεό! Μετὰ ἐκείνη ἄλλαξε. Ἐγινε γκρινιάρη, ιδιότροπη...».

Ακοῦς; Τὴν λάτρευε περισσότερο ἀπὸ τὸν Θεό! «Ἐλα ἐδῶ, τοῦ λέω. Λάτρευες τὴν γυναίκα σου περισσότερο ἀπὸ τὸν Θεό! Ἡ γυναίκα σου φταίει τώρα ἢ ἐσύ, πὺν φθάσατε σ' αὐτὴν τὴν κατάσταση; Ἐξ αἰτίας σου πῆρε τὴν Χάρη Του ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν γυναίκα σου. Καὶ τί σκέφτεσαι νὰ κάνης τώρα;», τὸν ρωτάω. «Μᾶλλον νὰ χωρίσουμε», μοῦ λέει. «Μήπως ἔμπλεξες καὶ μὲ καμμιά ἄλλη;».

«Ναί, ἔχω ὑπ' ὄψιν μου κάποια», μοῦ λέει. «Βρέ, δὲν καταλαβαίνεις ὅτι ἐσὺ εἶσαι ὁ φταίχτης; Νὰ ζητήσης πρῶτα συγχώρεση ἀπὸ τὸν Θεό, γιατί λάτρευες τὴν γυναίκα σου περισσότερο ἀπὸ Ἐκεῖνον. Μετὰ νὰ πᾶς νὰ ζητήσης συγχώρεση ἀπὸ τὴν γυναίκα σου. "Νὰ μὲ συγχωρέσης, νὰ τῆς πῆς, ἐγὼ ἔγινα αἰτία νὰ δημιουργηθῇ αὐτὴ ἡ κατάσταση στὸ σπίτι καὶ νὰ ταλαιπωροῦνται καὶ τὰ παιδιά". Ἐπειτα νὰ πᾶς νὰ ἐξομολογηθῇς καὶ νὰ λατρεύης τὸν Θεὸ σὰν Θεὸ καὶ νὰ ἀγαπᾶς τὴν γυναίκα σου σὰν γυναίκα σου, καὶ θὰ δῇς, τὰ πράγματα θὰ πᾶνε καλά». Τὸν τράνταξα. Ἀρχισε νὰ κλαίῃ. Μοῦ ὑποσχέθηκε πὺς θὰ μὲ ἀκούσῃ. Ἦρθε μετὰ ἀπὸ λίγο καιρὸ χαρούμενος. «Σ' εὐχαριστῶ, Πάτερ, μᾶς ἔσωσες, μοῦ λέει. Εἴμαστε μιὰ χαρά, κι ἐμεῖς καὶ τὰ παιδιά μας». Βλέπεις;

Οι λογισμοί για τον άλλον και οι δικαιολογίες για τον εαυτό μας είναι κάτι που πρέπει να μας κάνει προσεκτικούς στην συζυγία μας. Εδώ δεν ισχύει το: «Έτσι είναι αν έτσι νομίζετε» (τίτλος θεατρικού έργου του Λουίτζι Πιραντέλλο). Πρέπει συνεχώς να εξετάζουμε μήπως οι λογισμοί μας για τον άλλον ή την άλλην δεν είναι στη σωστή κατεύθυνση και τότε αλλοίμονο στο γάμο και στην οικογένειά μας. Για τον λόγο αυτό η επιλογή του σωστού πνευματικού ή και του σωστού φίλου, συγγενούς ή και ειδικού που συμβουλευόμαστε είναι πολύ σημαντική υπόθεση. Μην ξεχνάμε ότι τόσο στο δρόμο της πνευματικής ζωής όσο και της οικογενειακής ζωής, ισχύει το πατερικό ρητό: «μείζων πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡ διάκρισις».

ΤΡΟΠΟΙ ΓΙΑ ΝΑ ΔΩΣΟΥΜΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΣΥΖΥΓΙΑ ΜΑΣ

Με τη χάρη του Θεού και με τον αγώνα μας μπορούμε να γίνουμε καλύτεροι με τον αγαπημένο ή την αγαπημένη μας. Αρκεί να βάλουμε ως προτεραιότητα τον σύντροφό μας, την συζυγία μας. Πώς όμως θα το πετύχουμε αυτό;

18

1 Να αγαπήσουμε με το σωστό τρόπο τον σύντροφό μας

Στην εποχή της ρευστής αγάπης και του ρευστού έρωτα ας αφήσουμε τον γνήσιο έρωτα, τον γάμο, την σχέση μας, την οικογένειά μας να ομορφαίνουν τη ζωή μας και να μη κλεινόμαστε στον εαυτό μας. Οι αγαπημένοι, μας χαρίζουν ευτυχισμένες στιγμές και ταυτόχρονα μας ενθαρρύνουν και μας εμπνέουν να αναπτυχθούμε ως άτομα. Πολλοί φοβούνται να αγαπήσουν και να αγαπηθούν εξαιτίας του πιθανού κινδύνου να πληγωθούν. Δεν μπορείς όμως να νιώσεις αγάπη αν δεν διακινδυνεύσεις μέσα στη σχέση. Ο Χριστός μας είπε ότι πρέπει να αγαπάμε τους πλησίον μας όπως τους εαυτούς μας (Ματθ. 19, 19). Και ο πιο πλησίον είναι ο/η σύζυγός μας. Ο πραγματικός όχι ο φανταστικός. Η αγάπη δεν είναι facebook και instagram που όταν βαρεθείς τον άλλον του πατάς διαγραφή.

Η σχέση, ο γάμος δεν είναι μόνο διασκέδαση καθώς εμπεριέχει συγκρούσεις και οδύνες. Έχει όμως *ευλογία γιατί έχει το μοίρασμα. Μας επιφυλάσσει χαρές* που δεν συγκρίνονται με τις απολαύσεις των επιπόλαιων και ρευστών σχέσεων. Οι εφήμερες σχέσεις αφήνουν με υπαρξιακό κενό στο όνομα της δήθεν ελευθερίας και την αίσθηση της απόλυτης μοναξιάς (οι άνθρωποι ερημίτες των πόλεων)²⁶.

2 Να αφιερώσουμε χρόνο στη σχέση μας και να αποκτήσουμε κοινά ενδιαφέροντα και αγαπημένες ασχολίες που θα τις κάνουμε μαζί

Το ζεύγος χρειάζεται τον δικό του χρόνο. Πέρα από τον απαραίτητο χρόνο που αφιερώνουμε στην εργασία μας, στους φίλους, τους συγγενείς μας και τους άλλους, οφείλουμε **να βρίσκουμε χρόνο για εμάς, το ζευγάρι μας**. Να κατεβάσουμε τους ιλιγγιώδεις ρυθμούς της ζωής και να απολαμβάνουμε τη ζωή μαζί. Η συμ-προσευχή, τα ταξίδια, οι διακοπές μαζί, η έξοδός μας με κοινούς φίλους μας, η επαφή με την φύση, με την τέχνη, το διάβασμα, η άσκηση, ο περίπατος, η παρακολούθηση ταινιών, θεατρικών παραστάσεων, είναι ο καλύτερος τρόπος για να βοηθήσουμε το γάμο μας, τον εαυτό μας και τον σύντροφό μας. Είναι τόσα που μπορούμε να κάνουμε μαζί! Για να αγαπηθούμε περισσότερο και να αποκτήσουμε αντοχές για όσα μας περιμένουν στο μέλλον.

Είναι ευχής έργο να κάνουμε το καλό και να ευχαριστούμε τους άλλους. Αρκεί να μη χάσουμε το μέτρο, τον εαυτό μας και να μην αδικήσουμε το σύντροφό μας σε αυτή μας την προσπάθεια. Η ζωή είναι απαιτητική και **δεν μπορούμε πάντα να παραμελούμε τις ανάγκες της οικογένειάς μας**, του ζευγαριού για να ικανοποιούμε τις ανάγκες

²⁶ Για τις εφήμερες σχέσεις μιλάει και το ποίημα του Γιώργου Σεφέρη στους στίχους: «*Αγάπη που ναι η Εκκλησιά σου βαρέθηκα πια στα μετόχια*». Το ποίημα μελοποιήθηκε από το Δ. Μούτση με τίτλο: Πες το με ένα γιουκαλίλι. Άλλο τραγούδι που μιλάει για αυτές: «*Μα δεν κρατάνε οι εφήμερες αγάπες μοιάζουν με τρένα που δεν έχουνε σταθμό, που πάνε κι έρχονται γεμάτα επιβάτες δίχως ταυτότητα και δίχως αριθμό*» (στίχοι, μουσική Γιάννη Πάριου).

των άλλων. Δεν μπορεί ένας από τους δύο να επωμιστεί όλες τις μέριμνες της συμβίωσης. Χρειάζεται να μοιραζόμαστε τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις με τον σύντροφό μας. Πρέπει να μην το ξεχνάμε, για να μην πληγώνουμε ή παραμελούμε τους αγαπημένους μας.

3 Να είμαστε με μεγάλη κατανόηση και επιεικείς με τον/την σύζυγο μας και κυρίως ενωμένοι στα δύσκολα

Αν στο πλαίσιο της αγάπης επιβάλλεται να είμαστε επιεικείς με τους άλλους, το ίδιο και αρκετές φορές οφείλουμε να το κάνουμε και με τον/την σύντροφό μας. **Ιδίως σε περιόδους που περνάμε κρίσεις, θλίψεις ή ματαιώσεις. Να μετέχουμε στις δοκιμασίες του άλλου / της άλλης** σαν να ήταν δικές μας. Δεν είμαστε δύο είμαστε ένα. Και οι δυσκολίες πρέπει να μας βρίσκουν ενωμένους.

4 Να ζητάμε βοήθεια

Είμαστε *άνθρωποι ενάλωτοι* και δεν έχουμε πάντα την ικανότητα να βγαίνουμε μόνοι από τα συναισθηματικά αδιέξοδα μιας σχέσης. Να ζητάμε βοήθεια. Πρώτα να προσευχηθούμε στον Θεό, να ζητήσουμε τις πρεσβείες των αγίων μας και τις δωρεές των μυστηρίων της Εκκλησίας μας. Έπειτα ας μιλήσουμε σε πνευματικούς, σε σώφρονες και εχέμυθους φίλους οικογενειάρχες ακόμη και σε ειδικούς αν χρειαστεί, για να σώσουμε τη συζυγία μας και τη σχέση μας.

5 Να αντισταθούμε στον καταναλωτισμό και τις ψεύτικες ανάγκες που μας δημιουργούνται

Όπως σοφά μας έχει γράψει ο Φώτης Κόντογλου: «Τις εστίν πλούσιος; Ο εν τω ολίγω αναπαυόμενος». Ο κόσμος της διαφήμισης και της κατανάλωσης χωρίς μέτρο απειλεί να μας αλλοτριώσει όλους. Σήμερα η κατανάλωση έχει γίνει αυτοσκοπός και όχι μέσον για να πετύχουμε την ποιότητα ζωής. **Έχουμε χάσει την ψυχή μας στην προσπάθειά μας να αγοράσουμε την λεγόμενη «ευημερία» μας.** Η

ευτυχία όμως δεν αγοράζεται. Μπορούμε και πρέπει να γίνουμε επιλεκτικοί. **Να προκρίνουμε τα αναγκαία** από τα περιττά αγαθά, την ποιότητα από την ποσότητα, την απλότητα από την πολυτέλεια.

Γιατί οι Φινλανδοί είναι ο πιο ευτυχισμένος λαός; Κυρίως δεν κοιτούν τι έχει ο γείτονας²⁷. Καλό θα ήταν να γίνουμε ολιγαρκείς. Τα ακριβά αυτοκίνητα, τα ακριβά σπίτια, τα δάνεια και το πλαστικό χρήμα είναι οι εχθροί του ζευγαριού, που πρέπει να τους αντιμετωπίσουμε όλοι και κυρίως τα νέα ζευγάρια.

6 Να γιορτάζουμε το γάμο μας

Κάθε μέρα και κάθε επέτειος μπορεί να γίνει αφορμή για να γιορτάζουμε τη σχέση, το γάμο μας. Η επέτειος του γάμου μας, οι ονομαστικές γιορτές της οικογένειας. Ακόμη και με ορθόδοξο τρόπο να γιορτάζουμε τον δικό μας «Άγιο Βαλεντίνο». Η πρόταση έγινε τον Γενάρη του 2000 από τον μακαριστό Αρχ. Αθηνών Χριστόδουλο. Πρότεινε στα ζευγάρια να γιορτάζουν στην μνήμη **Ακύλα και Πρίσκιλλας**²⁸ (13 Φεβρουαρίου).

21

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στο βιβλίο Παροιμίες Σολομώντος γράφει: «Οίκον και ύπαρξιν μερίζουσι πατέρες παισί, παρά δε Κυρίου αρμόζεται γυνή ανδρί» (Παροιμίες Σολομώντος 19,14). Δηλαδή: «Τα χωράφια και τα σπίτια θα τα κληρονομήσεις από τους γονείς σου, αλλά την γυναίκα θα την ζητήσεις, να σου την δώσει ο Θεός, γιατί μόνο Αυτός γνωρίζει, ποιά σου ταιριάζει». Γονείς και συγγενείς εύχονται στους νέους: «Καλή Τύχη!». Όμως όπως έχει πει κάποιος σοφός «η τύχη είναι το άλλοθι του Θεού».

²⁷ [Οι Φινλανδοί είναι οι πιο ευτυχισμένοι στον κόσμο- κι αυτά είναι τρία πράγματα που δεν κάνουν ποτέ](#), από τον ιστότοπο www.lifo.gr (Διεθνή).

²⁸ Για μελέτη του βίου των Αγίων συζύγων, συνεργατών του Απ. Παύλου προτείνουμε το βιβλίο του Στυλιανού Μπαϊρακτάρη, *Η Πρίσκιλλα και ο Ακύλας μαζί για πάντα*, Εκδ. Καινούρια γη, Αθήνα 2021. [Παρουσίαση του βιβλίου έχει κάνει η Ελένη Αργυροπούλου](#) στον ιστότοπο της Διαποίμανσης.

Στην θεολογική γλώσσα την ονομάζουμε πρόνοια του Θεού. Γι' αυτό και στην ιερολογία του μυστηρίου του Γάμου οι ιερείς προσεύχονται: «εὐλόγησον τούτους τοὺς τῇ σῇ προνοίᾳ πρὸς γάμου κοινωνίαν συναφθέντες».

Να παρακαλέσουμε τον Θεό, που η πρόνοιά του μας ένωσε, να ευλογήσει τόσο την αρχή όσο και την συνέχεια του γάμου μας. Να μας αρμόσει, να μας ενώσει γερά, τον ένα στον άλλο και να μας αξιώσει αυτό που στην ιερολογία του γάμου μας εύχονται οι Άγιοι Πατέρες: Προκοπή βίου και πίστεως, ώστε να αξιωθούμε και των αγαθών της Βασιλείας του. Αμήν.